

Motion till riksdagen
2012/13:Fi298

av **Annika Lillemets m.fl. (MP)**

Stabilisera bank- och finanssektorn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en ny lagstiftning för den svenska banksektorn i syfte att separera affärsbanker från investmentbanker samt begränsa den statliga bankgarantin till de förra.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbjuda nakenblankning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa skatt på finansiella transaktioner i Sverige.¹

¹ Yrkande 3 hänvisat till SkU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Aristoteles skilde på ekonomi och krematistik. Det förra begreppet stod för hushållning och långsiktigt värdeskapande och var något som kom alla hushållets medlemmar till del. Krematistik, däremot, betecknade köpslagan och spekulation och var något som främst berörde de i transaktionen inblandade, snarare än att tillgodose behov i samhället.

I vår tid talar vi istället om finanssektorn kontra den reala ekonomin. I den förra skapar pengar pengar, till exempel genom handel med valutor vars inbördes värden oupphörligt fluktuerar eller genom att alltmer avancerade och ”förpackade” värdepapper handlas globalt i realtid. I den senare produceras varor och tjänster med hjälp av arbete, energi och naturresurser.

Bankdelning

Bankers ursprungliga affärsidé är in- och utlåning, något som ger trygghet åt sparare och kapital till investerare. Vid sidan av traditionella affärsbanker har med tiden investmentbanker kommit att spela en allt större roll. Investmentbanker fokuserar på handel med värdepapper och har visat stor kreativitet när det gäller finansiella innovationer såsom CDS (Credit Default Swaps) och CDO (Collateral Debt Obligations) och andra slags derivat. Många av dessa handlas ”över disk” (OTC over the counter) och då detta rör sig om ett kontrakt mellan två parter saknas löpande marknadsnoteringar på det sätt som finns för aktier, valutor och obligationer och det blir därför mycket svårt att ange deras egentliga värde. Att bedöma underliggande tillgångar och risker underlättas knappast heller av ”bundling”, det vill säga att en mängd olika lån – och då i första hand bostadslån – buntas ihop och sedan säljs vidare som obligationer, något som det finansiella instrumentet CDO specialkonstruerats för.

I ett fritt samhälle låter sig knappast spelhallar, kasinon och vadslagningsbyråer förbjudas. Det framstår däremot som angeläget att upprätta en tydlig boskillnad mellan kasinon och banker, mellan den logik som bygger på extremt hög risktagning och virtuella värden å ena sidan och å andra sidan den logik som utgår från den reala ekonomins produktion av varor och tjänster. Denna insikt fick den amerikanska kongressen att 1933 stifta en lag – efter upphovsmännen benämnd Glass-Steagall Act – som just upprättade en tydlig boskillnad mellan regelverket för traditionell bankverksamhet och övrig finansiell aktivitet. Vidare så stipulerade den nya lagen att endast den förra verksamheten skulle omfattas av den statliga bankgarantin. Bakgrunden var den alltmer okontrollerade finansspekulation som lett till börskraschen 1929. Många bedömare anser att upphävandet av den här lagen 1999 lade grunden för dagens finanskris.

I Storbritannien har den så kallade Vickerskommissionen, som arbetat på uppdrag av den brittiske finansministern, rekommenderat regeringen att införa lagstiftning som ålägger bankerna att mycket tydligare än idag hålla isär

den traditionella bankverksamheten från övrig verksamhet, och liknande förslag förs nu också fram i en rad andra länder.

Vi anmodar regeringen att tillsätta en utredning med uppdraget att föreslå ny lagstiftning för den svenska banksektorn, med syftet att juridiskt tydligt separera affärsbanker från investmentbanker samt begränsa den statliga bankgarantin till de förra.

Förbud mot nakenblankning

De långtgående avregleringarna av de finansiella marknaderna som har skett sedan mitten av 1980-talet har gjort det möjligt för finansiella spekulanter att utveckla ett antal avancerade spekulativa instrument som bland annat ska möjliggöra spekulering med tillgångar som parterna inte ens äger eller har kontroll över. Ett sådant exempel är nakna blankningar. Nakenblankning innebär förenklat att den som säljer varken äger eller har tillgång till det värdepapper han eller hon säljer. Denna handel, som inte sker på börser, är idag oreglerad. EU-parlamentet röstade 2011 igenom nya lagar för att få mer insyn i och kontroll över riskfyllda affärer. En del i de nya reglerna är att nakenblankning av så kallade CDS förbjöds. CDS är en sorts försäkring mot att en statsobligation blir värdelös om ett land ställer in betalningarna. I Tyskland förbjöds 2010 nakna blankningar mot landets statsobligationer. Även Sverige bör förbjuda nakna blankningar riktade mot svenska statsobligationer. Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

Skatt på finansiella transaktioner

Ett annat skadligt fenomen är automatisk handel med värdepapper och så kallade finansiella instrument. Detta har medfört att prissättningsmekanismer har satts ur spel när prissättningen av bland annat aktier sker idag av finansiella spekulanter som kan styra priser upp och ner genom dessa automatiserade system.

Denna spekulativa och oreglerade verksamhet destabiliserar den finansmarknad som en fungerande världsekonomi så väl behöver. Den är djupt destruktiv för den reella ekonomin, för alla företag som arbetar med verkliga varor och tjänster.

Därför är det viktigt att införa skatt på finansiella transaktioner. En procentuellt mycket låg skatt som knappast märks på normal värdepappershandel påverkar inte den sunda och fungerande delen av finansmarknaden.

I Frankrike har en sådan skatt nyligen införts. Sverige bör följa det franska exemplet. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna som sin mening.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 5 oktober 2012

Annika Lillemets (MP)

Valter Mutz (MP)

Jan Lindholm (MP)